د ټاکنو په دوران کې د ډله ییزو رسنیو د فعالیتونو د تنظیم لایحه

مبني

دا لایحه د ټاکنو قانون د (۷۹) مادې پر بنسټ د ټاکنو خپلواک کمیسیون (له دې وروسته کمیسیون) تصویب شوه.

موخه:

دا لایحه د ټاکنو قانون (۵۰) او (۲۱) مادو او د د دندو د تشکیل او صلاحیتونو قانون (۱۴) مادې (۹) بند (۱) فقرې ته په پام د ۱۳۹۳ کال په ولسمشریزو او د ولایتي شوراګانو ټاکنو کې د د ډله ییزو رسنیو (دولتي او خصوصي) اړوند چارې تنظیموي.

په عامه پوهاوي کې د رسنیو دندې

لومړۍ ماده:

1. ډله ییزې رسنۍ د ټاکنو پروسې په هکله د خلکو د عامه پوهاوي او په دې پروسه کې د هغوی د ګډون د کچې د لوړولو په موخه له کمیسیون او د رسنیو کمیسیون سره هراړخیزه مرسته کوي او لاندیني مواردو ته د ټولو پام وراړوي:
   الف: د رای ورکولو ارزښت
   ب: د نوماندانو پروګرامونه، اهداف، مرامنامې او کړنلارې
   ج: د ټاکنیزو سیالیو اړوند موضوعات.
   د: د ټاکنیزو موضوعاتو او د کمیسیون لوایحو او طرزالعملونو ته په پام په ټاکنو کې د خلکو دګډون په اړه د معلوماتو وړاندې کول.
   ه: له سیاسي او مدني حقونو څخه د خلکو د خبرولو په موخه د معلوماتو برابرول، داسې چې هغوی په ټاکنو کې فعال ګډون ته وهڅوي.
2. ډله ییزې رسنۍ او ټول (کورنۍ او بهرني) اړوند بنسټونه چې له سیاسي حقونو څخه د خلکو د خبرولو او په ټاکنو بهیر کې د خلکو د فعال ګډون لپاره له کمیسیون سره مرسته کوي، باید د خپلو پیغامونو په برابرولو او خپرولو کې د کمیسیون پالیسیاني جداً په پام کې ونیسي. هغوی د

کمیسیون له سمبول، نښو او ټولو رسمي نښانونو څخه د کمیسیون له لیکلې موافقې پرته په ټاکنیزو پیغامونو کې ګټه نشي اخیستلی.

3. دولتي رسنۍ مکلفې دي چې د امکان تر بریده د ټولو نوماندانو پیغامونه، مرامنامې، اهداف او کړنلارې ورپیا ، مساوي او د کمیسیون برابر شوي ټاکنیز تقویم ته په پام خپرې کړي.
4. د ټاکنو نوماندان د وروستي نوملړ د خپرولو او د ټاکنیزو سیالیو د پیلولو ترمنځ واټن (خلا) کې د ټاکنیز تقویم له مخې د هر ډول ټاکنیزې سیالۍ له کولو منع شوي دي. ډله ییزې چاپي او برېښنايي رسنۍ باید په دغه موده کې له ټاکنیز تقویم سره سم د نوماندانو د ټاکنیزو فعالیتونو له پوښښ، د نظریو او د عکسونو او پیغامونو له خپرولو څخه چې یو ډول ټاکنیز کمپاین ګڼل کېږي، ډډه وکړي. په دغه موده کې د ټاکنو نوماندان د ټاکنو اړوند موضوعاتو په هکله د سیاسي ، ټولنیزو، اقتصادي مسایلو د کارپوه او شنونکي په توګه د رسنیو په بحثونو کې ګډون نه شي کولې او رسنۍ هم دوی نه شي وربللې.
5. ډله ییزې رسنۍ هم نشي کولې د خلکو په منځ کې د نوماندانو د نفوذ د کچې اړوند غیر علمي او غیر معیاري ارقام او د نظر سنجۍ پایلې چې په یو ډول د نوماند یا نوماندانو په ګټه یا تاوان کمپیان وي، خپرې او چاپ کړي.
د رسنیو کمیسیون د ټاکنیزو ترسره شوو نظر سنجیو د علمي او معیاري والي د تثبیت په موخه ښايي ځانګړی میکانیزم ولري.
6. د رسنیو کمیسیون د نظر سنجیو په اړه ترلاسه شوي شکایتونه په دقت څېړي او د تېروتنې (تخطي) او یا تخلف (سرغړونې) د اثبات په صورت کې له اړوندو لوریو سره د ټاکنو قانون او د کمیسیون له خوا د تصویب شوو لایحو سره سم چلند کوي.
7. کمیسیون ژمن دی چې ټولو رسنیو ته یو ډول معلومات ورکړي. ډله ییزې رسنۍ مکلفې دي چې خپل ټاکنیز راپورونه د حقایقو ، انصاف، دقت او بې پرېتوب پر بنسټ چمتو او خپاره کړي.
8. ډله ییزې رسنۍ مکلفې دي چې د هغو خبرونو او راپورونو له خپرولو څخه ډډه وکړي چې له دیني، مذهبي، توکمیز، قومي، ژبني، سیمه ییز او جنسیتي تبعیض لامل ګرځي.

د افرادو شخصیت ته درناوی

دویمه ماده:

ډله ییزې رسنۍ باید د خپلو ټاکنیزو رسنیو په ترڅ کې د نوماندانو شخصیت او کرامت ته درناوی ولري، د محکمې له حکم یا د جرم د ثابتوونکو اسنادو پرته د نوماندانو خصوصي حریم زیانمن نه کړي او د هغو مطالبو له خپرولو دې ډډه وکړي چې د نوماندانو د سپکاوي، تور، او خصوصي حریم د نقض لامل کېږي.

له تور تړلو څخه ځان ساتل

دریمه ماده:

په رسنیو کې خپرېدونکي مطالب باید مستند او پر واقعیتونو ولاړ وي او رسنۍ مکلفې دي چې د غیر واقعي او تورونو ته ورته څرګندونو له اګاهانه خپرولو او چاپ څخه چې د ټاکنو په پایلو د اغېز لرلو له امله یې کوي، ډډه وکړي. د بې بنسټه او تور ته ورته راپور خپرولو په صورت کې د رسنیو کمیسیون له لوري سربېره پر جزایې مؤیداتو له تطبیق، خپرونکې رسنۍ باید ژر تر ژره خپور شوی راپور اصلاح کړي او زیانمنې شوې خواوې قانع کړي.

له نوماندانو سره برابر چلند

څلورمه ماده:

1. خصوصي ډله ییزې رسنۍ باید ټولنیز عدالت او د وګړو حقونو ته په پام له ټولو نوماندانو سره منصفانه او بې پرې چلند ولري او د امکان تر بریده د ټولو نوماندانو د لیدلوریو د خپرولو لپاره یو ډول شرایط برابر کړي.
2. د ټاکنیزو سیالیو په جریان کې دولتي ډله ییزې رسنۍ مکلفې دي چې د نوماندانو نظریات، اهداف او کړنلارې د عامه پوهاوي په موخه منصفانه، برابرې او بشپړې بې پرې سره د کمیسیون د طرزالعمل سره سمې خپرې کړي او هغوی ته یو شان لازمې اسانتیاوې برابرې کړي.

د راډیویي او تلویزوني پروګرامونو چلوونکي

پنځمه ماده:

د رسنیو د امتیاز خاوندان، خبریالان، متصدیان او د راډیویي او تلویزوني پروګرامونو چلوونکي، په دولتي او خصوصي رسنیو کې مخکښ کسان او د خبري سرویسونو ویندویان چې په عین وخت کې د ولسمشرۍ یا ولایتي شوراګانو ټاکنو نوماندان وي، د ټاکنیزو سیالیو په ټاکلې دوره کې نه شي کولی چې د راډیویي او تلویزوني خپرونو د چلوونکي په توګه ګډون او حضور ولري.

ګوندي رسنۍ

شپږمه ماده:

د ټاکنو قانون د (۴۹) مادې مطابق د ولسمشریزو ټاکنو نوماندانو ته د ټاکنیزو سیالیو لپاره د لګښتونو وروستۍ اندازه 1 ملیونه افغانۍ او د ولایتي شوراګانو د نوماندانو لپاره پنځه سوه زره افغانۍ ټاکل شوې ده. پر دې بنسټ هغه رسنۍ چې د سیاسي ګوندونو د خپرنیز ارګان په توګه یې له اطلاعاتو او فرهنګ وزارت څخه جواز ترلاسه کړی وي باید د هغو پیسو د سرچینو په اړه چې د خپلې خوښې نوماندانو په ټاکنیزو سیالیو کې یې لګوي د ټاکنیزې سیالۍ په پای کې کمیسیون ته لیکلې راپور ورکړي.

رسنیز پروګرامونه

اومه ماده:

1: ډله ییزې رسنۍ مکلفې دي چې په راډیویي او تلویزوني بحثونو، مناظرو او نورو ورته خپرونو کې چې د ټاکنو د نوماندانو په ګډون جوړېږي، د امکان تر بریده نوماندانو ته د منصفانه او برابر ګډون زمینه برابره کړي.
د نوماندانو د ټاکنیزو سیالیو سوداګریز اعلانونه له دې قاعدې څخه مستثنا دي.

راپور ورکول

اتمه ماده:

ډله ییزې رسنۍ باید د ټاکنو د نوماندانو د ټاکنیزو سیالیو پورې اړوند فعالیتونو، تبلیغاتي پیغامونو او عکسونو د پوښښ د ډول او هغو پیسو په هکله چې نوماندان یې د تبلیغاتي پیغامونو د خپرولو په بدل کې ورکوي، د ولسمشریزو یا ولایتي شورا ټاکنو د نوماندانو د نوم په تفکیک سره هره میاشت یو ځل د رسنیو کمیسیون ته راپور ورکړي.

د ټاکنیزو سیالیو د سکوت وره

نهمه ماده:

د ټاکنیزو سیالیو دوره د ټاکنو له ورځې څخه (۴۸) ساعته دمخه پایته رسېږي. رسنۍ د ټاکنیزو سیالیو د پړاو له پایته رسېدو وروسته د سکوت په دوره کې مکلفې دي چې:
الف: د هیڅ نوماند د ټاکنیزو سیالیو اړوند فعالیتونه خپاره نه کړي.

ب: له ټاکنو څخه دمخه او وروسته د پایلو په اړه د وخت څخه مخکښې قضاوت یا د ټاکنیزو نظر سنجیو د پایلو تخمیني لنډیز او نظرونه خپاره نه کړي.

د ټاکنو د پایلو راپوروړکول

لسمه ماده:

ډله ییزې رسنۍ باید د کمیسیون له لوري د ټاکنو اعلان شوې پایلې په دقیق، موثق او واضح ډول خپرې کړي.

د دې لایحې د موادو نه رعایتول

یولسمه ماده:

1: د دې لایحې د موادو نه رعایت سرغړونه ګڼل کېږي، د رسنیو کمیسیون به د ټاکنو قانون او د کمیسیون له خوا د تصویب شوو لوایحو او طرزالعملونو له مخې له سرغړونکو سره جدي چلند وکړي.

۲: د ټاکنو قانون پر اساس، د رسنیو کمیسیون د ټاکنیزو سیالیو په جریان کې د رسنیزو فعالیتونو اړوند د رسنیو د حقیقي او حقوقي اشخاصو ټولو سرغړونو او شکایتونو ته د رسېدو مرجع ده.

انفاذ

دولسمه ماده:

دا لایحه د تصویب له نېټې وروسته نافذه او خپرېږي.